

PLAN I PROGRAM PRIPRAVNIČKOG STAŽA MAGISTARA FARMACIJE

1. LJEKARNA ZDRAVSTVENA USTANOVA	4 mjeseca
2. BOLNIČKA LJEKARNA	1 mjesec
3. JAVNO ZDRAVSTVO.....	10 dana
4. HITNA MEDICINSKA POMOĆ.....	10 dana
5. OSNOVI USTAVNOG SUSTAVA BOSNE I HERCEGOVINE I FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE, KAO I ORGANIZACIJA ZDRAVSTVENE ZAŠTITE U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE	10 dana

UKUPNO: 6 mjeseci

1. **Ljekarna zdravstvena ustanova** 4 mjeseca
 1. tjedan:
 - organizacija rada i organizacija ljekarničke djelatnosti (prostorije i oprema ljekarne, organizacija rada u ljekarni, obveze i odgovornosti ljekarnika kao zdravstvenih djelatnika)
 - organizacija rada unutar ljekarne, hijerarhija ljekarne, osoblja, komunikacije unutar ljekarne
 - propisani uvjeti glede izgleda ljekarnika (mantil, pločica s imenom...)
 - zakonski propisi koji reguliraju stavljanje lijekova i medicinskih proizvoda u promet
 - obveze i odgovornosti zdravstvenih djelatnika s osnovnim načelima etike i deontologije
 - smjernice Dobre ljekarničke prakse
 - obvezna literatura u ljekarni (Farmakopeja, Formulae magistrales i druge)
 - obvezna stručna literatura, knjige i priručnici u ljekarni, te drugi izvori informacija
 - vođenje potrebne dokumentacije vezane za usluge koje se pružaju u ljekarni (knjiga privatnih recepata, knjiga narkotika, vodič o prijavama neželjenih djelovanja, registar o povučenim serijama lijekova, evidencija o uništavanju lijekova isteklog roka trajanja)
 - način provjere isteka rokova valjanosti
 - pravila odlaganja tj. zbrinjavanja farmaceutskog otpada
 2. tjedan
 - proizvodi koji se mogu izdavati u ljekarni
 - sustav naručivanja i zaprimanja gotovih lijekova, medicinskih proizvoda, ljekovitih tvari i ostalih proizvoda koji su u prometu u ljekarni

- način čuvanja lijekova i ljekovitih tvari (droge, lako hlapljive i zapaljive tvari, otrovi, kemijske tvari, lijekovi koji se čuvaju na određenim temperaturama...)
- rukovanje opasnim tvarima (otrovi i lako zapaljivi materijal)
- tvari i lijekovi jakog, vrlo jakog i opojnog djelovanja
- način vođenja propisane evidencije o prometu lijekova, otrova i opojnih droga

3. tjedan

- klasifikacije lijekova (R, BR i BRX)
- dokumentacija, tj. uvjeti za izdavanje lijekova i knjigama evidencije vezano uz isto
- uloga magistra farmacije kao savjetodavca (odnosi se na kratko savjetovanje prilikom izdavanja lijeka, te individualne konzultacije)
- izrade narudžbenica, povratnica i vođenja potrebnih evidencija (promet, droge...)
- izračun cijena
- praćenje zaliha (defektura, sezonski asortiman...)
- poznavanje i izdavanje ljekovitih proizvoda koji su propisani zakonom kao predmet poslovanja ljekarni - homeopatskih proizvodi, proizvoda za dijabetičare, hrana za djecu i dr.
- poznavanje i izdavanje lijekova koji se primjenjuju u veterini
- farmakoterapijske skupine lijekova: indikacije, kontraindikacije, nuspojave
- korištenje stručne literature i baze podataka na Internetu
- postupak prijave i obrazac nuspojava

4. tjedan

- propisi vezani uz izdavanje lijekova na recept
- propisi vezani uz izdavanje lijekova na privatni recept
- provjere recepata/doznaka – administrativni dio
- provjere recepata/doznaka – stručni dio
- obveze savjetovanja uz izdavanje lijekova (kratko savjetovanje prilikom izdavanja lijeka, te individualne konzultacije)
- načina obrade recepta/doznake
- taksiranje
- fakturiranje
- evidencija u ljekarni (npr. knjige kopije recepata, droge...)
- postupak interventnog uvoza
- izdavanje lijekova na privatni recept, ponovljivi, neponovljivi, poseban, ograničen recept
- izračunavanje doze lijekova za djecu i kontrola doza na recept

5. tjedan

- savjetovanje pacijenta pod nadzorom mentora

- vježbe pravilne pripreme lijekova (inhaleri, kapi za oči...)
- prijavljivanje nuspojava (lijek , medicinski proizvod, dodaci prehrani)
- prijavljivanje zamijećenih pojava u nepravilnosti kvalitete lijeka nadležnom tijelu.

6. tjedan

- upućivanje pacijenta o načinu pravilne uporabe medicinskih proizvoda (ortopedskih pomagala) koja se najčešće izdaju u ljekarni (glukometri, tlakomjeri, aparatići za holesterol, pokrivala za rane, inhalatori i dr.)
- izrada magistralnih pripravaka u aseptičnim uvjetima

7. tjedan

- izrada magistralnih pripravaka (kontrola doza i kompatibilnosti primijenjenih tvari kao i opravdanosti primijenjenih kombinacija, potvrda identiteta ljekovitih tvari, izbora spremnika, signiranja, taksiranja prema farmaceutskoj taksi i izdavanja izrađenih pripravaka)
- vođenje laboratorijskog dnevnika
- izrada i izdavanja lijekova koji sadrže tvari jakog i vrlo jakog djelovanja

8. tjedan

- provjera i primjena naučenog tokom prvih 7 tjedana pod nadzorom mentora
- izrada i izdavanje lijekova, medicinskih i drugih proizvoda
- zaprimanje robe i potrebno administriranje s tim u svezi
- fakturiranje

9. tjedan

- smjernice Dobre proizvođačke prakse
- prostor i organizacija rada u galenskom laboratoriju sukladno važećim zakonskim propisima
- pribor, aparatura i tehnike rada kod oblikovanja lijekova
- izbor spremnika za izrađene pripravke
- čuvanja, skladištenja i izdavanja izrađenih pripravaka
- pripreme pročišćene vode i vode za injekcije
- način određivanja rokova

10. tjedan

- administrativni poslovi galenskog laboratorija
- služenje literaturom iz farmaceutske tehnologije
- procesna i finalna kontrola galenskih pripravaka

11. tjedan

- smjernice Dobre laboratorijske prakse

- organizacije rada, pribora i opreme te evidencija u analitičkom laboratoriju ljekarne, farmakopejskim metodama koje se primjenjuju u kontroli kvalitete lijekova, te sa značenjem i primjenom poredbenih tvari u analitici lijekova
- izrada i vođenje protokola i ostale potrebne dokumentacije o izradi i distribuciji galenskih pripravaka

12. tjedan

- praćenje stručne literature iz područja analitike lijekova
- popratna dokumentacija lijekovitih tvari (certifikati)
- zbrinjavanje kemikalija koje se koriste za analizu, te kemikalija nastalih procesom analize
- određivanje roka valjanosti s analitičkog stajališta
- vođenje propisanih evidencija o izvršenim ispitivanjima

13, 14, 15, 16. i 17. tjedan

Primjena naučenog tokom prvih 12 tjedana pod nadzorom mentora:

- izrada i izdavanje lijekova, medicinskih i drugih proizvoda
- zaprimanje robe i administriranje s tim u svezi
- fakturiranje
- izdavanje i savjetovanje o pravilnoj primjeni pomoćnih lijekovitih pripravaka dermo kozmetike, magistralnih pripravaka i mogućem sprječavanju interakcija pomoćnih lijekovitih pripravaka s lijekovima

2. Bolnička ljekarna 1 mjesec

1. tjedan

- prostor i oprema, te organizacije rada u bolničkoj ljekarni
- uloge bolničkog magistra farmacije
- farmakoterapijske skupine lijekova koje se najčešće ili isključivo primjenjuju u bolničkom liječenju, njihovim farmaceutskim oblicima, lijekovitim tvarima, zavojnim i laboratorijskim materijalom
- način čuvanja i skladištenja u bolničkoj ljekarni
- izrada svih oblika magistralnih i galenskih pripravaka prema propisima farmakopeje ili drugim priznatim i važećim propisima za potrebe bolnice, uključujući izradu pripravaka aseptičkim postupkom ili sterilizacijom, te izradu otopina za infuziju ukoliko ih ljekarna izrađuje

2. tjedan

- naručivanje lijekova
- izdavanje na zahtjevnice bolničkih odjela
- vođenje propisanih knjiga evidencije
- vođenje laboratorijskog dnevnika
- administrativni poslovi vezani za poslovanje bolničke ljekarne
- izrada svih oblika magistralnih i galenskih pripravaka prema propisima farmakopeje ili drugim priznatim i važećim propisima za potrebe bolnice,

uključujući izradu pripravaka aseptičkim postupkom ili sterilizacijom, te izradu otopina za infuziju ukoliko ih ljekarna izrađuje

3. tjedan

Odlazak na odjele (sudjelovanje u vizitama) - upoznavanje uloge kliničkog farmaceuta

4. tjedan

Primjena svega naučenog pod nadzorom mentora:

- izrada i izdavanje lijekova, medicinskih i drugih proizvoda
- zaprimanje robe i administriranje s tim u svezi
- fakturiranje
- rješavanje eventualne nejasnoće
- informacije o dobivanju odobrenja za samostalan rad, obveznom stručnom usavršavanju
- informacije o ulozi komore i farmaceutskog društva

3. Javno zdravstvo..... 10 dana

- praćenje zdravstvenog stanja pučanstva (organizacija i metode sa posebnim naglaskom na higijensko-epidemiološku situaciju)
- organizacija i rad službe zdravstvene statistike i vođenje propisanih evidencija planiranje i evaluacija zdravstvene zaštite
- zdravstveno vaspitanje
- rad biokemijske laboratorije u izvanrednim okolnostima

Ovaj dio staža se provodi u Zavodu za javno zdravstvo Federacije BiH.

4. Hitna medicinska pomoć 10 dana

Prepoznavanje najčešćih urgentnih stanja i praktično izvođenje medicinsko-tehničkih radnji, i to:

- način zaustavljanja krvarenja kod otvorenih povreda
- prepoznavanje znakova unutarnjeg krvarenja
- postupanje kod gubitka svijesti (koma, kolaps, prividna smrt)
- postupanje sa psihotično nemirnim bolesnikom
- način imobilizacije prijeloma
- vještačko disanje i vanjska manuelna masaža srca
- postupanje kod predoziranja i trovanja lijekovima

Ovaj dio staža se obavlja u ustanovama za hitnu medicinsku pomoć ili pri centrima urgentne medicine.

5. Osnovi ustavnog sustava Bosne i Hercegovine, odnosno Federacije Bosne i Hercegovine, kao i organizacija zdravstvene zaštite u Federaciji Bosne i Hercegovine 10 dana

- osnove ustavnog sustava (Ustav Bosne i Hercegovine i Ustav Federacije Bosne i Hercegovine)

- Zakon o zdravstvenoj zaštiti i Zakon o zdravstvenom osiguranju, Zakon o pravima, obvezama i odgovornostima pacijenata
- propisi Bosne i Hercegovine iz oblasti lijekova i medicinskih sredstava, propisi Federacije BiH iz oblasti lijekova, kemikalija, kao i ljekarničke djelatnosti
- propisi iz oblasti radnih odnosa i penzijsko-invalidskog osiguranja

Ovaj dio staža se obavlja u kantonalnom zavodu za javno zdravstvo.